

Aktywizm i jego moralne i kulturowe podstawy: alternatywne obywatelstwo i rola kobiet w Kurdystanie i diasporze (ALCITfem) to interdyscyplinarny projekt badawczy obejmujący studia literackie, antropologiczne, genderowe i społeczne. Z punktu widzenia metod i zaplecza teoretycznego łączy on humanistykę i badania społeczne poprzez współpracę następujących instytucji: Pracowni Studiów Kurdyjskich Instytutu Orientalistyki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (PSK IO UJ, Kraków), Centrum Studiów Genderowych Uniwersytetu Oslo (STK, Senter for Tverrfaglig Kjonnsforskning), Centrum Zaawansowanych Studiów Ludnościowych i Religijnych (CASPAR) na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (UEK), Fafo, Instytutu Badań Pracy i Społecznych (Oslo) i Muzeum Azji i Pacyfiku (Warszawa). Celem projektu jest zbadanie, jak Kurdowie, będący narodem nie posiadającym własnych struktur i instytucji państwowych, działają poza takimi strukturami, samodzielnie budując społeczne i kulturalne instytucje w krajach, których są obywatelami.

W ciągu ostatnich pięciu lat, w regionie Kurdystanu, położonym w sercu Bliskiego Wschodu i podzielonym między cztery państwa narodowe (Iran, Irak, Syrię i Turcję) dokonały się głębokie przemiany. Niektóre z nich przyniosły nadzieję i były inspirujące dla Kurdów, podczas gdy inne doprowadziły do naruszeń praw jednostkowych i zbiorowych. Mimo, że te poważne transformacje doprowadziły w wielu przypadkach do relokacji całych społeczności niszcząc wiele instytucji, to, jednocześnie, zarówno w kurdyjskiej ojczyźnie jak i w diasporze, na scenie pojawiło się wielu nowych działaczy i wiele organizacji. Zarówno w skali międzynarodowej jak i lokalnie Kurdowie są bardziej znani ze swojej walki partyzanckiej i starć siłowych aniżeli z pokojowego aktywizmu. Skupienie uwagi na przemocy, zarówno w przestrzeni studiów akademickich jak i przekazów medialnych doprowadziło do relatywnej niewidzialności kurdyjskiego aktywizmu kulturowego i społecznego, mimo, że to właśnie taka forma aktywizmu odpowiada za istotne przemiany wewnątrz kurdyjskiej społeczności. Mimo ograniczeń spowodowanych przez opresję państwową, lokalne centra kulturowe, organizacje kobiece ale również indywidualni działacze, tacy jak artyści, pisarze i intelektualiści przyczynili się do kształtowania nowych narracji i wyobraźni moralnych. Ponieważ zarówno głosowi, jak i działalności kobiet poświęcano zazwyczaj mniej uwagi, celem ALCITfem jest skupienie się na roli kobiet, a także na ideach i narracjach moralnych dotyczących społecznej pozycji kobiet i mężczyzn.

W naszym projekcie używamy pojęcia *alternatywne obywatelstwo*, w celu podkreślenia, że Kurdowie na wiele różnych sposobów rozwinęli alternatywne strategie działania (zarówno polityczne jak i poza polityczne) pozostające poza sferą instytucji i struktur istniejących państw. Ich celem jest zainicjowanie społecznej i kulturowej przemiany we własnej społeczności, a także wywarcie wpływu na pozycję Kurdów w państwach narodowych, których część stanowią. ALCITfem łączy feministyczne podejście teoretyczne dotyczące *obywatelstwa przeżywanego* (lived citizenship) z teoriami *środków codziennego oporu* (everyday resistance) i *mikropolityki* (micro-politics). Projekt skupia się na kształtowaniu przez kobiety-aktywistki przestrzeni i wyobraźni mających na celu transformację ich społeczności przy jednoczesnym oddziaływaniu na pozycję kurdyjskiej społeczności w danym państwie. Działalność ta może opierać się na zwykłych codziennych praktykach, ale także na przemyślanych inicjatywach adresowanych do konkretnych podmiotów i struktur. ALCITfem analizuje kurdyjskie alternatywne obywatelstwo poprzez skupienie uwagi na dwóch wzajemnie zależnych przestrzeniach *aktywizmie inicjowanym przez kobiety* i jego *moralnych i kulturowych podstawach*. Te zagadnienia badawcze będą realizowane w odniesieniu do czterech następujących obszarów tematycznych: 1). Obraz kobiety w kurdyjskiej literaturze i filmie 2). Dyskretny aktywizm kurdyjskich kobiet, 3) Kreowanie ról genderowych w kurdyjskich rodzinach, 4). Ekofeminizm. W ten sposób projekt łączy w sobie zainteresowanie dla widzialnych i niewidzialnych praktyk przy jednoczesnej uwadze skierowanej na sposób osadzenia aktywizmu w tradycjach kulturowych i moralnych.

Realizowany w czterech wysokiej klasy instytucjach badawczych w Polsce i w Norwegii, projekt w wyjątkowy sposób łączy interdyscyplinarny charakter zespołu, który będzie współpracował przy przeprowadzaniu wywiadów, a także dzielił się zebranymi materiałami i przygotowywał wspólne publikacje. W ramach ALCITfem zamierzamy przeprowadzić badania w głównych centrach kurdyjskiego aktywizmu zarówno w Kurdystanie jak i w diasporze posługując się lokalnymi językami znanymi członkom zespołu. Ponadto, zamierzamy zatrudnić także trzy osoby znające język kurdyjski w ramach stanowisk postdoc, oraz zaoferować jedno stypendium magisterskie i jedno doktorskie wspierając tym samym doświadczenie badawcze młodych naukowców i ich umiejętność pracy w zespole. Oprócz publikacji naukowych przewidujemy także popularyzatorski wymiar projektu poprzez realizację dwóch wystaw fotograficznych we współpracy z Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie.